

החסד והחטאת

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶךָ..." לְנוֹשֵׂא הַמִּלְחָמָה נַחְזוֹר בַּהֲמִשָּׁךְ. לִפְנֵי זֶה מִבְקֵשׁ אֲנִי לְדוֹן עִם קוֹרְאֵי בַפְּסוּק בַּסֵּפֶר מִשְׁלֵי (י"ד, ל"ד), עֲלֵיו הַתּוֹכַחַת הַמִּפְרָשִׁים בַּמִּשְׁךְ דּוֹרוֹת: "צִדְקָה תִרְוַמֶם גּוֹי - וְחֶסֶד לְאֲמִים חֲטָאת". חֶסֶד לְאֲמִים חֲטָאת? הַחֶסֶד הוּא חֲטָא? רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי שָׁאֵל עַל כֵּךְ אֵת תַּלְמִידָיו הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּתְּנוּ תְּשׁוּבוֹת שׁוֹנוֹת בַּפִּירוּשׁ הַפְּסוּק (בְּבֵא בַתְּרַא י ע"ב). הוּא הִזְדַּהֵה עִם פִּירוּשׁוֹ שֶׁל רַבִּי נַחוֹנְיָא בֶּן הַקְּנָה: "כִּשֶׁם שֶׁהַחֲטָאת מַכְפֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל כֵּךְ צְדָקָה מַכְפֶּרֶת עַל אוֹמוֹת הָעוֹלָם". 'חֲטָאת' אֵינָה חֲטָא אֲלָא קֶרְבֵּן הַחֲטָאת. הַחֶסֶד מַכְפֶּר כִּקְרֵבֵן חֲטָאת.

פִּירוּשׁ הוֹמִינִיסְטִי מוֹפְלֵא! אֵךְ הַתַּלְמִידִים הָאֲחֵרִים שֶׁדַּעוֹתֵיהֶם נִדְחוּ הַעִיזוּ לַפְּרֹשׁ אֵת הַפְּסוּק בְּאוֹפֵן מִלּוּלִי. כִּשְׁמַעֲלֵלִי הָאֵימְפֵרִיָּה הַרומִית נֶגֶד עֵינֵיהֶם, הֵם הַדְּגִישׁוּ שֶׁהַחֶסֶד שֶׁהַעֲמִים עוֹשִׂים פְּגוּם וְשִׁקְרִי. הַחֶסֶד הוּא חֲטָאת הַבֵּא לְהַבְטִיחַ אֵת הַשְּׁלֹטוֹן תּוֹךְ כִּיסוּי פֶּשַׁע וְשַׁחֲתוֹת וְיִצִירַת כְּבוֹד מְדוּמָה. זֶה הֵייתָה סְבֵרַתָם שֶׁל חַכְמִים רַבִּים בַּמִּשְׁךְ הַדּוֹרוֹת. הַפְּסִימִזִּים שֶׁל הַתַּלְמִידִים מִצָּא יוֹתֵר מְדִי סִימוּכִין בַּמַּהֲלֵךְ הַהִיסְטוֹרִיָּה. לַפְּעַמִּים הַחֶסֶד מִסְתִּיר חֲטָא!

אֵךְ נַחְזוֹר לְמַלִּים הַפּוֹתְחוֹת אֵת הַפְּרֹשָׁה "כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה". הַמִּלְחָמָה מַעֲמִידָה אוֹתָנוּ בְּפָנֵי דִילְמוֹת מוֹסְרִיּוֹת קְשׁוֹת. אַחַת מֵהֶן, בַּעֲלַת חֲשִׁיבוֹת מַכְרַעַת עֵבֹרָנוּ, נוֹגַעַת לְבַעֲיַת הַפְּגִיעָה בְּאִזְרָחִים אוֹ/ו חֲפִים מִפְּשַׁע, בְּגוֹפֶם, אוֹ בַּעֲרֵיהֶם, בְּנִינֵיהֶם וְתַשְׁתִּיּוֹתֵיהֶם. עַל כֵּךְ נַחֲקָקָה אֲמֵנַת גִּנְבָה הַרְבִּיעִית, וְעַל בְּסִיסָה פּוֹעֵלַת הַמַּעֲרַכַת הַמִּשְׁפָּטִית הָעוֹלָמִית. הַמִּשְׁפָּט הַבִּינְלָאוּמִי נַחַל לְכַאוֹרָה נִיצַחוֹן הִיסְטוֹרִי, הַחֶסֶד גָּבַר עַל הַרְשַׁע וְהַגְּשִׁים חֲזוֹן הַדּוֹרוֹת. כֵּךְ שָׂרָה הַמַּקְהֵלָה הַבִּינְלָאוּמִית. רַק קוֹל אֶחָד עוֹמֵד מִחוּץ לְמַקְהֵלָה, וְשׁוֹמֵעַ מִבוּיֵשׁ אֵת הַקּוֹלוֹת, זֶהוּ הַשְּׁכַל הַיִּשְׂרָאֵלִי, הַמִּסְתַּכֵּל עַל דִּיבּוּק הָאֲבִסוֹרֵד שֶׁהַשְּׁתַלֵּט עַל הַמִּשְׁפָּט וְהַפֶּךְ אֵת הַמוֹסֵר לְמוֹסְרָנוֹת נְבוּבָה.

אֲסוֹר לַפְּגוּעַ בְּאִזְרָחִים 'חֲפִים מִפְּשַׁע', נְקוּדָה. קְבִיעָה מִצּוֹיֵנַת אֵךְ חֲסֵרַת הַקֶּשֶׁר. הָאֵם אֲנִשִּׁי מִלִּיצִיָּה שְׁאִינָם לּוֹבְשִׁים מְדִים, הֵם אִזְרָחִים חֲפִים מִפְּשַׁע, הָאֵם מְדִינָה הַמִּאֲפִשֶׁרֶת אֵת הַתַּפְתְּחוֹת סֵרְטוֹן הַטְּרוֹר בַּתּוֹכָה, סֵרְטוֹן שֶׁשְׁלוּחוֹתָיו מֵאִיִּימִים עַל שְׁכֵנֵיהָ, הֵיא חֲפָה מִפְּשַׁע? מַעֲבֵר לִכְךָ, הָאֵם הָאִיסוֹר לַפְּגוּעַ בְּאִזְרָחִים, תִּקְףָה גַם כִּשֶׁהָאוֹיֵב שְׁאֵנִי נִלְחַם בּוֹ, לֹא שׁוֹמֵר עַל עֵיקְרוֹן זֶה, כִּשֶׁהוּא מֵתְּגוֹנֵן מֵאֲחֹרֵי בְּנֵי עֵרֻבָה בְּנֵי עַמִּי אוֹ בְּנֵי עַמּוֹ? כִּיצַד עֲלִינוּ לְהַגִּיב בַּמִּצַּב כִּזֶּה? אֲנִשִּׁי הַמִּשְׁפָּט עוֹנִים שֶׁפְּשַׁעֵי הָאוֹיֵב אֵינָם יְכוֹלִים לְהוֹוֹת עֵבֹרִי הֵיִתֵר לְנַהוּג בְּאוֹתָהּ מִיֵּדָה כִּלְפִינוּ. אֵינְטֵלֶקְטוּאֵלִים יִפִּי נֶפֶשׁ מוֹסִיפִים, אֲנִי לֹא נֵרַד לְמַדְרַגְתּוֹ שֶׁל אוֹיְבֵנו הַמִּתְעַבֵּב, הוּא לֹא יִצְלִיחַ לְהַשְׁחִית אוֹתָנוּ. מַלִּים כְּדַרְבְּנוֹת, אֵךְ נְבוּבוֹת. מֵאֲחֹרֵיהֶן מִסְתַּתֵּר הַשִּׁקְר. הָאֲשַׁמַּת פְּעוֹלוֹת יִשְׂרָאֵל כִּפְשַׁעֵי מִלְחָמָה, גּוֹרְמַת בְּצוֹרָה פְּרִדּוּכְסִלִית לְהַעֲמִיק אֵת הַבַּעֲיָה, לְשִׁימוֹשׁ בְּאִזְרָחִים כַּמְגַנִּים חִיִּים עַל יְדֵי מַחְבְּלִים חֲסֵרֵי מִצְפּוֹן. הַמִּשְׁפָּט

הבינלאומי אטום לכך. הוא לא למד עדיין להבחין בין מלחמות מקובלות לבין מלחמות נגד ארגוני טרור. המשפט מחייב את שומרי המוסר להשתמש בחרבות, בעוד שלטרוריסטים מתאפשר, בפועל, להשתמש בנשק חם ובטילים. מתוך כך הופכת המוסרנות למשת"פ הרשע והחסד ממש לחטאת. זה ועוד, בפועל, המשפט הבינלאומי מבקש להעניש פעמים רבות מדי, דווקא את המוסריים והצודקים. החסד שהמשפט עושה נותנת למעשה חסינות לפושעים, והופך חטאת.

אכן, השכל הישר חייב להילחם נגד הכבלים המשפטיים והתחכום האינטלקטואלי שמאחוריו. אנשי תרבות, אקדמיה ואמנות משכנעים את עצמם שהם לוחמים את מלחמת הצדק והשלום נגד אספסוף מתלהם. בעצם הם נלחמים נגד השכל הישר שטרם הושחת. ועל כך כדאי לקרוא שוב, במרחק עשורים רבים, את דבריו של הראי"ה קוק על האינטלקטואלים, "גדולי התושייה" ו"אצילי הרוח" בלשונו (אורות הקודש ב, שסד): "האינטליגנציה חושבת שיכולה היא להיפרד מעל ההמון, שאז תהיה יותר בריאה ברוחה, יותר אצילה במחשבתה. זוהי טעות יסודית, טעות שאינה מכרת את הצד הבריא שיש בהכרות הטבעיות... שלא נתתקנו, אבל גם לא נתקלקלו על ידי שום השפעה קולטורית. הצד הבריא של היושר מצוי הוא באנשים גסים יותר ויותר ממה שהוא מצוי במלומדים ומוסריים בעלי מחשבה". אמנם, ההמון אינו מתמצא בדיוקים המשפטיים. יש לנו צורך באינטליגנציה כדי ליצור מערכת מוסרית ללא סתירות. אולם, במה שנוגע לרגש המוסרי, לרגש הדתי, ואף לרגש האסתטי, הן מצויות יותר "באנשים בריאים טבעיים, שהם הם ההמון, עם הארץ". הקסם והכישוף שבשפת האינטלקטואלים היא מלכודת, היא מכשירה את החסד שהפך חטאת. נכון, אסור לנו לרדת למדרגות אויבינו. אך, מי שמכם, לשלוח את אחינו, חיילים ואזרחים, למות על מזבח יומרות מוסרניות שקריות ונבובות. אנא, הפחד מספיק. אל נא נוסף גם את רגש האשמה, שיכול להיפך לחטאת. מי ייתן ונוכל לבנות את הגשר המאחד, כי "כשם שמשפיעים [האינטלקטואלים] עליו עצה ותושייה, כך הוא [ההמון] משפיע עליהם חיים בריאים. והצד המשותף של אצילי הרוח עם ההמון, הוא הכוח המקיים את שני הצדדים על מעמדם... ומשמרם מכל ריקבון והתנוונות מוסרית וחומרית". "ריקבון והתנוונות", מלים אלו מזכירות את דבריו של אותו אריסטוקרט שסיכם את האני-מאמין הגדול שלו במשפט אחד: לחיות? לכלוך זה משאיר אני, למשרתים שלי".